

8 yleistä ammattia, joita leimaa väärä mielikuva – jopa työnhakijoille joudutaan näyttämään videoita siitä, mitä työ oikeasti on

Tietotekniikan nopea kehitys on aiheuttanut sen, että mielikuvat tietyistä ammateista ovat vanhentuneet. Myös tv-ohjelmat vääristävät mielikuvia.

ammatit

12.10.2017 klo 06:42

Satu Krautsuk

@Satu911

Monista ammateista liikkuu vanhentuneita tai vääristyneitä mielikuvia. Ammattiliittojen ja henkilöstövuokrausyritysten mukaan aikansa eläneet mielikuvat vaivaavat etenkin aloja, joilla tietotekniikka on muuttanut työn sisältöä selvästi viimeisten 20 vuoden aikana eikä alaa ole brändätty kunnolla uudestaan. Toisilla aloilla mielikuvia ovat vääristäneet tv-ohjelmat tai kyseenalainen julkisuus.

Yle Uutiset selvitti, millä aloilla vääristyneitä mielikuvia liikkuu ja mitä työn sisältö todellisuudessa on. Mielikuvia on kerätty yleisöltä, eri alojen työntekijöiltä, henkilöstövuokrausfirmoilta ja ammattiliitoilta.

1. Lähihoitaja

Mielikuva: "Vain" lähihoitaja, jonka työnkuva on vaihtaa vaippoja vanhuksille, syöttää ja kylvettää heitä. Lähihoitajaksi pääsee kuka tahansa. Työ tehdään jonkun toisen valvonnassa. Fyysisesti todella rankkaa ja huonosti palkattua.

Näin Suomen lähi- ja perushoitajien ammattiliitto SuPer vastaa:

Lähihoitajan tutkinto antaa perusvalmiudet kaikkiin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviin. Hoivakotien johtotehtävissä on paljon lähihoitajia. Ammattiasiainpäällikkö Kristina Lamberg SuPerista sanoo, että sairaalamaailmassa lähihoitajien tehtäviä on rajattu tarpeettomasti.

– Etenkin erikoissairaanhoidossa on sitä, ettei lähihoitaja saa osallistua lääkehoitoon, vaikka hänellä on siihen koulutus. Ajatellaan, että se on vain sairaanhoitajien työtä, Lamberg sanoo.

Lähihoitajat pitävät esimerkiksi terveystieteissä omia vastaanottojaan pitkäaikaissairaille.

– He ohjaavat ja neuvovat esimerkiksi potilaita, jotka syövät verenohennuslääkkeitä. Lähihoitaja ottaa myös verinäytteitä sekä laboratorioissa että kotihoidossa, kertoo Lamberg.

Lähihoitaja ei saa osallistua lääkehoitoon, vaikka hänellä on siihen koulutus.

Kristina Lamberg

Vanhuspalveluiden ja terveydenhuollon lisäksi lähihoitajan ammattitaito kattaa työskentelyn esimerkiksi päiväkodeissa, mutta lastenhoitajan koulutuksen saanut menee Lambergin mukaan helposti valintaprosessissa lähihoitajan ohi. Sisääntuloväylät alalle ovat leveät, sillä koulutuspaikkoja on enemmän kuin hakijoita.

– Silloin joukkoon ajautuu myös ihmisiä, jotka eivät sille sovellu. Tällaiset yksittäistapaukset ryvettävät julkisuuteen noustessaan lähihoitajien mainetta. Se taas ei liity lähihoitajuuteen vaan siihen, että alalle on päässyt vääränlaisia ihmisiä.

Vanhuspalvelut työllistävät lähihoitajia eniten. Vanhusten asumispalveluissa yli 70 prosenttia työntekijöistä on koulutukseltaan lähihoitajia.

– Heillä on hyvin itsenäinen työ. He tekevät hoitopäätöksiä yhdessä asiakkaan kanssa ja myös asiakkaan puolesta silloin, kun puhutaan muistisairaista. Lähihoitaja voi olla potilaan ainoa edunvalvoja, jos omaisilla on asioista eriävä näkemys.

2. Kokki

Mielikuva: Julkisuus on luonut työstä liian ruusuisia mielikuvia. Monet nuoret lähtevät opiskelemaan alaa ja kuvittelevat, että heistä tulee valmistumisen jälkeen huippuravintoloita perustavia, rikkaita tv-kokkeja.

Näin Majoitus- ja Ravintolapalvelut MaRa vastaa:

Kokin työ on rankkaa vuorotyötä. Totuus valkenee opiskelijalle yleensä ensimmäisessä työharjoittelussa.

– Työ on usein kiireistä ja vaativaa, mikä ei välttämättä julkisuuden kautta välity. Vaatii paljon harjoitusta, että saa hoidettua esimerkiksi lounaan aikana kaiken, mikä työhön kuuluu, sanoo MaRan varatoimitusjohtaja Veli-Matti Aittoniemi.

Kokin työn sisältö riippuu paljon kokemuksesta ja työpaikasta. Ammatille tyypillistä on, että uusia taitoja opitaan koko ajan lisää ja vaatimustaso kasvaa sitä mukaa kun oppii.

– Annokset pitää saada tehtyä nopeasti ja tehokkaasti. Sekään ei ehkä julkisuuden kautta välity, Aittoniemi toteaa.

Kokin kiireiset hetket ovat oikeasti tiukkoja. Ruoka- tai kahvitaukoja ei välttämättä ehdi pitää. Alan työehtosopimukseen on kirjattu, että ruokailuun on annettava mahdollisuus, mutta mitään ohjeistusta kellonajoista tai taukojen pituuksista ei ole.

Monet kokit vaihtavat alaa, kun huomaavat, ettei työ tuokaan mainetta ja mammonaa.

– Alanvaihtajia on. Sitten on sellaista, että pysytään ruuan parissa mutta mennään sisartoimialalle eli kauppaan töihin. Siellä tehdään valmisruokia kaupan tiskiinkin tai suunnitellaan hankintoja. Kauppa työllistää aika paljon koulutettuja kokkeja.

Kokeille on kuitenkin kova kysyntä.

– Alalla voi vähän katsoa, mitä haluaa tehdä.

3. Opettaja

Mielikuva: Opettajilla on lyhyet työpäivät ja pitkät kesälomat. Päivät ovat keskenään samanlaisia. Opettajat käyttävät edelleen piirtoheittimiä ja opetusmetodit ovat samat kuin 1990-luvulla.

Näin opettajien ammattijärjestö OAJ vastaa:

Opettajan työpäivä ei ole sama kuin lapsen lukujärjestys. Hän lähtee kesälomalle myöhemmin kuin oppilaat ja aloittaa lukuvuoden ennen kuin he tulevat lomalta takaisin kouluun. Opettajan työpäivä jatkuu oppituntien jälkeen.

– Hän suunnittelee, valmistele tulevia päiviä ja tekee yhteistyötä kotien, psykologin ja koulukuraattorin kanssa. Opettaja on usein yhteydessä myös sosiaalityöntekijöiden ja monien muiden tahojen kanssa, kertoo koulutusasiainpäällikkö Nina Lahtinen OAJ:stä.

**Opettaja on äiti, isä, pappi, juristi, lääkäri,
mielenterveyshoitaja ja nuorisotyöntekijä.**

Nina Lahtinen

OAJ:ssä on kannettu huolta siitä, että nykyisin puhutaan paljon tietotekniikasta ja taloudesta, minkä vuoksi eettiset kysymykset tuntuvat hautautuvan niiden alle. Opettajan työn tueksi ja ohjeeksi laadittu [Comeniuksen vala \(siirryt toiseen palveluun\)](#) otettiin käyttöön tammikuussa 2017. Sen tarkoituksena on muistuttaa, että eettisyys on kaiken kaiken opetustyön perusta. Opettajiin kohdistuu yhä enemmän myös vaatimuksia ulkopuolelta.

– Opettajaa on ennen pidetty ehkä enemmän auktoriteettina. Nyt opettaja kasvattaa lapsia yhteistyössä kodin kanssa. Hän on äiti, isä, pappi, juristi, lääkäri, mielenterveyshoitaja ja nuorisotyöntekijä, Lahtinen sanoo.

Tietotekniikan käyttö opetuksessa on toki lisääntynyt, mutta sen osuus opetuksesta riippuu oppilaan ikä- ja kehitystasosta sekä opettajasta.

– Sitä pitää myös osata rajata niin, ettei tule riippuvuutta. Tietotekniikkaa pitää hyödyntää aina niin, että se on tarkoituksenmukaista oppimisen kannalta. Keskeistä on opettaa lapsille ja nuorille, että on muutakin elämää. Toisaalta on annettava myös tasavertaiset valmiudet täyttää esimerkiksi erilaisia lomakkeita.

Koulukirjojen Lahtinen ei usko katoavan ainakaan viiteen vuoteen.

4. Hitsaaja

Mielikuva: Likaisiin työhaalareihin pukeutunut hitsaaja hitsaa kaksi kappaletta kiinni toisiinsa pimeässä kellarissa. Työ on likaista ja hikistä teollisuustyötä. Pajalla hitsataan ja rälläköidään ilman maskia kipinöiden lentäessä.

Näin Metalliliitto vastaa:

Robotit ovat yleistyneet ja korvanneet hitsaajien perinteistä työtä. Automatisaatio on tuonut uusia työrooleja kuten ohjelmointia, ylläpitoa ja valvontaa. Silloin työ tehdään suurelta osin tietokoneella.

– Isoissa konepajoissa on mahdollisuus käyttää robotteja, jolloin hitsausohjelma hoitaa hitsauksen. Hitsaaja valvoo silloin konetta, että se toimii. Lisäksi hän irrottaa ja kiinnittää kappaleita sekä huolehtii, että kone on kunnossa, sanoo työympäristöpäällikkö Juha Pesola Metalliliitosta.

Teemme rekrytointiprojekteissa yhä enemmän lyhyitä videoita asiakkaidemme tuotantotiloista.

Markku Vihma

Metalli- ja konepaja-alalla on nykyään paljon automatiikkaa ja robotiikkaa, joista ei ehkä vielä kovin paljon yleisesti tiedetä. Yrityksille työntekijöitä välittävien yritysten puolelta on [esitetty](#), että ala saattaisi tarvita uuden brändäyksen, jotta vanhentuneista mielikuvista päästäisiin eroon.

– Mielikuvaa muuttaaksemme teemme rekrytointiprojekteissa yhä enemmän lyhyitä videoita asiakkaidemme tuotantotiloista. Näin jo hakuvaiheessa on tietoa, millaisissa olosuhteissa töitä tehdään. Tavoite on, että nuoretkin innostuisivat yhä alasta, sanoo teollisuustoimialan palvelujohtaja Markku Vihma henkilöstöpalveluyritys Baronalta.

Metalliliiton mukaan konepajoissa tehdään edelleen myös perinteistä hitsaustyötä, vaikka teknologian käyttö onkin lisääntymässä. Perinteisessäkin hitsaustyössä sekä raaka-aineet että menetelmät ovat kuitenkin muuttuneet vuosien saatossa.

– Jotkut hitsaustyöt ovat edelleen fyysisesti raskaita ja niistä aiheutuu pölyä, käryä ja melua. Työturvallisuus on kuitenkin parantunut. On saatu raitisilmamaskit ja paloturvallisemmat varusteet, työympäristöpäällikkö Juha Pesola toteaa.

5. IT-alan ammatit

Mielikuva: Lamaa seuranneen IT-buumin aikaan syntyi mielikuva pizzalla ja kofeiinilla elävistä nörteistä. Yksinäistä koodaamista, työkavereina tietokoneet. Työ vaatii todella hyvät matemaattiset taidot. Miesten työ.

Näin tietualan ammattiyhdistys DigiMaMa vastaa:

Alan osaajat eivät työskentele yksin vaan kuuluvat tiimeihin, joihin kuuluu monien eri alojen asiantuntijoita. Digihankkeiden läpivienti edellyttää koodareiden lisäksi monenlaisia erilaisia osaajia kuten suunnittelijoita, kehittäjiä, ratkaisukonsultteja ja asiakaspalvelijoita.

Vaikka tekeminen perustuu edelleen vahvasti matemaattis-loogiseen päättelyyn, IT-aloilla tarvitaan teknisen ymmärryksen lisäksi enenevässä määrin vuorovaikutustaitoja.

– Edustan itse täysin epämatemaattista lähtökohtaa, loogisuus ja matematiikka eivät ole lainkaan minun juttujani. Alalla työskentelee esimerkiksi taiteilija- ja psykologityyppejä. Parhaat ideat tulevat heiltä, eivät suinkaan matemaatikoilta, sanoo DigiMaMa ry:n varapuheenjohtaja Marja Konttinen.

IT-alan työ on usein etätyötä, jossa työkaverit saattavat olla fyysisesti eri puolilla maailmaa ja puhua eri kieltä.

– Työajat ovat joustavia ja ajankäyttö suunnitellaan itsenäisesti, koska hankkeet ovat eripituisia. Virtuaalinen kommunikointi tiimien kesken on jatkuvaa, Konttinen sanoo.

IT-ala on edelleen miesvaltainen, vaikka sitä on markkinoitu paljon naisille viime vuosina.

– Naiset eivät ole huonompia vaan heiltä puuttuu esikuvat ja kannustus.

Suomessa naisia tulee alalle koko ajan enemmän, mutta Konttisen mukaan saisi tulla vielä lisää. Konttinen pitää sitä tärkeänä asiana etenkin pelialalla, koska yli puolet pelaajista on naisia.

– Minulla on sellainen tuntuma, että etenkin Yhdysvalloissa ala on vielä miesten pyörittämä. Mielestäni pelaajakunnan pitäisi näkyä myös tekijäkunnassa.

6. Myyjä

Mielikuva: Nuorten opiskelijoiden kesätyö ruokakaupan tai vaateliikkeen kassalla. Lähikaupan kassa, jonka työ on huonosti palkattua. Työn sisältö on viivakoodin lukemista ja laskuttamista. Myyjien työt katoavat pian päivittäistavarakaupoista kokonaan, kun itsepalvelukassat yleistyvät. Myynnin tehtäviä myös pidetään usein kylmänä ”luukuttamisena” asiakkaiden suuntaan.

Näin Palvelualojen ammattiliitto PAM vastaa:

Myyjältä vaaditaan taitoa löytää ratkaisu asiakkaan ongelmaan ja hänen on oltava asiantuntija omalla alallaan.

– Erikoiskaupassa kuten urheiluliikkeessä myyjän täytyy olla syväosaaja, joka saa houkuteltua asiakkaan verkkokaupan sijaan kivijalkamyymälään. Myös päivittäistavarakaupassa eri osastoilla työskentelevien myyjien on tunnettava tuotteet, joita myyvät, sanoo aluepäällikkö Hanna Erkamaa Palvelualojen ammattiliitosta PAMista.

Alalle on tullut viime vuosina paljon teknisiä järjestelmiä, joista myyjän tulee osata hakea tietoa. Vaikka itsepalvelukassat yleistyvät, myyjän työ ei katoa, koska siihen kuuluu myös paljon vuorovaikutusta.

– Ennen aikaa kului tilausten tekoon, mutta tänä päivänä kassajärjestelmät osaavat katsoa automaattisesti, kuinka paljon tavaraa on myyty ja täydentää varastoa. Myyjällä pitää tuki olla vinkkeliä siihen, jos Halloween-sesonki tai muu erikoistapahtuma muuttaa kysyntää, Erkamaa toteaa.

Kassalta voi edetä vaikka myymäläpäällikön rooliin, jos tahtoa riittää.

Hanna Erkamaa

Ennen työntekijät tekivät usein koko työuransa myyjänä. Nykyään isoilla kaupparyhmillä on vahvoja sisäisiä koulutusjärjestelmiä, joiden kautta on hyvät etenemismahdollisuudet.

– Kassalta voi edetä vaikka myymäläpäällikön rooliin, jos tahtoa riittää. Hyvin usein kauppaan tullaan kassalle kesätöihin ja siitä lähdetään etenemään ylöspäin. Tämä lisääntyy koko ajan.

Alalle tulee paljon sellaisia työntekijöitä, joilla ei ole kaupan alan koulutusta.

– Kosmetologi tai parturi-kampaaja voi päästä sen alan yritykseen töihin.

Erkamaan mukaan vanhentunut mielikuva myyjän työstä voi johtua siitä, että työt alalla ovat nykyään hyvin sirpaleisia. Osa-aikatyötä on paljon ja suuri osa myyjistä on opiskelijoita.

– Sana muuttuneesta työnkuvasta ei ehkä kulje enää niin tehokkaasti, kun väki vaihtuu liian paljon.

7. Lastentarhanopettaja

Mielikuva: "Päiväkodin tädeillä" on helppo työ, jonka osaa kuka tahansa. He leikkivät päivät pitkät lasten kanssa ja pitävät kahden tunnin kahvitaukoja lasten päiväunien aikana.

Näin opetusalan ammattijärjestö OAJ vastaa:

Lastentarhanopettajien työ ei ole pelkkää lasten kaitsemista vaan hyvin vastuullista ja rankkaa työtä.

– Se, että lastentarhanopettajia täditellään tai seditellään, jopa loukkaa heitä. Päiväkodissa opetellaan vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä ryhmässä työskentelyä, jotka ovat tärkeimpiä taitoja koulu- ja työmaailmassa, sanoo koulutusasiainpäällikkö Nina Lahtinen OAJ:stä.

Varhaiskasvatuksessa myös selvitetään lapsen oppimisvalmiuksia ja pystytään sitä kautta puuttumaan oppimisvaikeuksiin jo varhain. Lahtisen mukaan sekä suomalaiset että kansainväliset tutkimukset puhuvat sen puolesta, että päiväkodeissa pystytään edistämään koulutuksellista tasa-arvoa.

– Mitä aiemmin lapsi menee varhaiskasvatuksen piiriin, sitä parempi työoura ja palkka.

Se, että lastentarhanopettajia täditellään tai seditellään, jopa loukkaa heitä.

Nina Lahtinen

Lahtinen sanoo, että vääriä mielikuvia lastentarhanopettajan työstä on yleensä lapsettomilla ihmisillä. Vanhemmat havahtuvat lastentarhanopettajien työn vaativuuteen siinä vaiheessa, kun oma lapsi menee päiväkotiin.

– Siinä vaiheessa he huomaavat, kuinka paljon siellä tehdään. Moni vanhempi pääsee vähemmällä, kun päiväkodissa kehitetään lapsen taitoja, joita he kunkin ikäkauden aikana oppivat.

8. Kesätyö tai muu kausityö

Mielikuva: Suksi- ja pyörähuolto, autonrenkaiden vaihtosesonki, Postin joulusesonki ja muut kausiluonteiset työt. Kausityöläisiä säälitään, koska he eivät saa vakituista työpaikkaa.

Näin henkilöstövuokrausyritykset vastaavat:

Etenkin nuoret ovat kasvaneet kulttuuriin, jossa vakituinen työpaikka ei välttämättä ole edes tavoite. Henkilöstövuokrausyritys Opteamista arvioidaan, että Suomessa on paljon ihmisiä, jotka elättävät itsensä kausitöillä.

– On vanhentunut mielikuva, että kausityöntekijät olisivat jotenkin pulassa sen jälkeen, kun työ loppuu. Usein nuorelta sukupolvelta kysytään, miksi teet kausitöitä. Yhä useammin he vastaavat, että koska voin tehdä töitä silloin kun huvittaa ja sitten olen neljä kuukautta Balilla, sanoo myyntijohtaja Alpo Arasmo Opteamilta.

Suuria sesonkityöllistäjiä ovat esimerkiksi talvella Lapin matkailukeskukset ja kesällä saariston lomakohteet. Esimerkiksi ravintola-alalla on Arasmon mukaan yleistä, että nuori on talvisesongin ajan töissä Pohjois-Suomen hiihtokeskuksissa ja tulee etelään töihin kesäksi.

**Yhä useammin he vastaavat, että voin tehdä töitä
silloin kun huvittaa ja sitten olen neljä kuukautta
Balilla.**

Alpo Arasmo

Myös opiskelijat hakevat lisätienestettä kausitöillä.

– Joku voi olla jonkin aikaa muuttomiehenä, siirtyy talvirengassesongin aikana renkaanvaihtajaksi ja palaa sen jälkeen muuttomieheksi tai menee johonkin varastoon töihin.

Myös luovaa työtä tekevät työskentelevät monesti projektivetoisesti useille työnantajille. Arasmon mukaan parikymppiset nuoret eivät stressaa sitä, että pitäisi olla vakituinen työpaikka eläkeikään asti.

– Tässä on menossa isompi työkuulttuurin muutos. Kausityö on yhä useammalle nuorelle elämäntapa. Uskon, että tämä vielä lisääntyy Suomessa tulevina vuosina. Kun nämä nuoret ovat 40-vuotiaita, he työskentelevät edelleen samalla tavalla.

Lähde: <https://yle.fi/uutiset/3-9867209>. Viitattu 21.6.2018.